

SEKSUAALISUUS ERI KULTTUUREISSA

Pirkko Brusila

Naistentautien erikoislääkäri

Pari- ja seksuaaliterapeutti

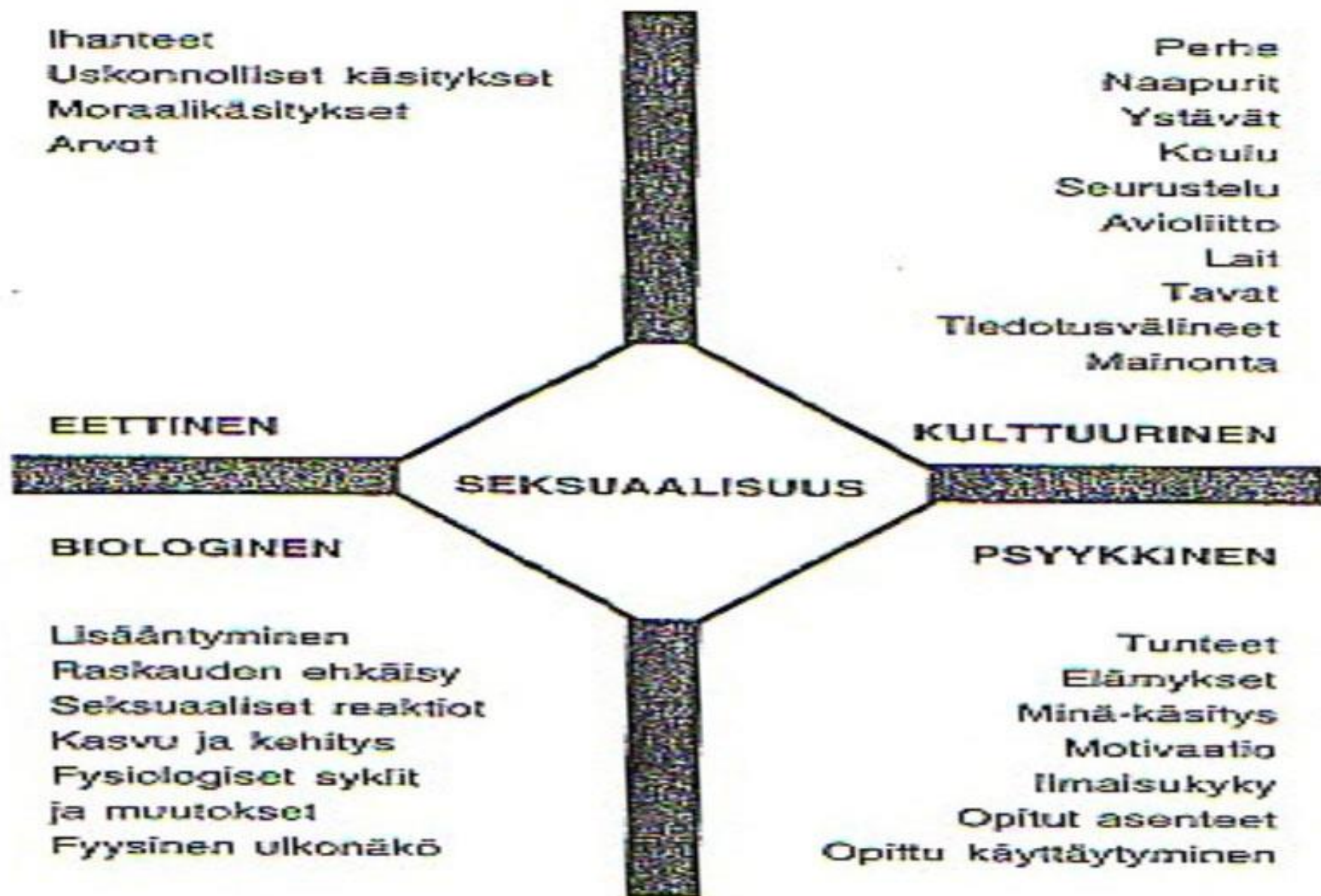
SIDONNAISUUDET:

- Ei osakeomistuksia
- Lääkärin käsikirjan toimituskunnan jäsen
- SSS:n seksologiavuosikirjan tieteellisen toimituskunnan jäsen
- Seksuaalilääketieteen implementointityöryhmän puheenjohtaja
- Kirjoittajapalkkioita Duodecimin oppikirjoista
- Luentopalkkiot: Bayer, Lilly, Merck, MSD, Novo Nordisk, Pfizer, Proscan
- Useat lääketieteelliset koulutusorganisaatiot, THL, STM,
- Kongressimatkat: Mylan

Mitä on seksuaalisuus ?

Nykysuomen sanakirja:

- sukupuolielämää koskeva, siihen kuuluva, sille ominainen, sukupuolinen, lihallinen....
- s u k u p u o l i s u u s merkitsee sukupuolten ruumiillista,
- e r o t i i k k a niiden sielullista suhdetta toisiinsa

Seksuaalisuuden eri ulottuvuudet
(Greenberg 1989,9)

Suomalaista historiaa:

- 1926 naimattomien sukupuoliyhteys ei ollut enää rikos
- 1927 pornografian levitys oli rangaistava teko
- 1935 laki pakkosteriloinnista (kumottiin 1970)
- 1948 aviollinen uskottomuus ei ollut enää rikos
- 1935 laki pakkokastroinnista tuli voimaan (kumottiin v. 1970)
- 1969 naimattomille lupa yöpyä samassa hotellihuoneessa
- 1970 abortti- ja sterilisaatiolaki uudistettiin
- **1971 homoseksuaalisuus ei ollut enää rikos,**
pornografiasäädökset lievenivät, **insestin uhrin tuomitseminen poistettiin !**
- **1981 homoseksuaalisuus poistettiin tautiluokituksesta**
- 1985 sukunimilaki
- 1986 laki sukupuolten tasa-arvosta

....suomalaista historiaa:

- 1988 uskottomuus ei enää avioeron peruste
- 1991 Pro Tukipiste perustettiin prostituoiduille
- 1993 Raiskauskriiskeskus Tukinainen perustettiin
- 1995 raiskaus avioliitossa tuli rikokseksi
- 1997 uusi seksuaalirikoslaki: “lievä” raiskaus jne
- 1997 laki homoliittojen virallistamisesta hylättiin
- 1998 Viagran “vallankumous”
- 2002 homo-lesbosuhteiden rekisteröinti sallituksi
- 2003 prostituutilaki (Sexpo)
- 2014 sukupuoli neutraali avioliitto hyväksyttiin
- 2014 seksuaalinen häirintä määritettiin rikokseksi

Wistrandin kotilääkäri kodin lääketieteellinen käsikirja vuodelta 1897, sivut 45-46

“ Hirveimmin kaikista turmelee terveyttä se karkea pahe, jota sanotaan itsesaastutukseksi eli onaniaksi s.o. sukuvietin tyydyttämistä ilman mitään esinettä, kiihoittamalla käsin tai jollakin siivottomalla kosketuksella siitinelimiä. Tämä pahe on vielä paljon turmiollisempi kuin liian aikainen parittelu, se kun on luonnotonta, väkivaltaista ärsytystä, jolla mielikuvitusta kiihoitetaan korkeimmilleen. Siittimien alituiseen uudistuvasta väärinkäytännästä syntyy vähitellen hellittämätön ärtyväisyyden tila niissä, jotka kuihduttavat ruumista; useinkin ilmaantuu kuopat lantiolle molemmin puolin selkärangkaa kasvat käyvät veltoiksi ja tunteettomiksi, näkö heikoksi, ymmärrys tylsistyneeksi, jäsenet vapiseviksi; sairas tuntee alituiseen sointia ja suhinaa korvissa sekä vilua ja köyristystä selkärangassa, saapi puistatuksia, kaatumataudin jne. ja lopettaa vihdoin kurjalla tavalla elämänsä”

Seksuaalisuuden kipupisteitä:

- Itsetyydytys
- Esiaviolliset suhteet
- Ehkäisy
- Abortti
- Uskottomuus
- Seksuaalinen kaltoinkohtelu ja väkivalta
 - insesti, pedofilia, raiskaukset

Nykytodellisuutta lisäksi....

- Vammaisuus ja seksuaalisuus
- Ikääntyminen ja seksuaalisuus
 - iäkkäät naiset ilman kumppania
- Laitoshoidokkien seksuaalisuus
- Homous/ lesbous / transseksuaalisuus !

Suomen väestö
5 426 674

**Ulkomaan
kansalaisia**
195 511 (3,6%)

Viro 39763
Venäjä 30183
Ruotsi 8412
Somalia 7468
Kiina 6622
Thaimaa 6031
Irak 5919

Vieraskielisiä
266 949 (4,9%)

venäjä 62554
viro 38364
somali 14769
englanti 14666
arabia 12042
kurdi 9280
kiina 8820

**Ulkomailla
syntyneitä**
285 471 (5,2%)

Ent. NL 52339
Viro 34984
Ruotsi 31601
Venäjä 10020
Somalia 9079
Kiina 8272
Irak 8404

Kuvio 1. Suomen ulkomaalaisväestö kansalaisuuden, äidinkielen tai syntymämaan mukaan 2012. Lähde: Tilastokeskus, Väestörakennetietoja 2012.

(Uskonto)kulttuurit ja seksuaalisuus:

- Pyrkimyksenä viettien kontrolloiminen
 - Perhe- ja sukulaisuussuhteiden tukeminen
- Yhteiskuntarakenteiden turvaaminen

Kotimainen luterilaisuus:

- homous on vamma tai synti, josta voi parantua
- löytyy yhteisöjä, joiden mielestä raiskattu tai inestien uhri on itse syypää tapahtuneeseen
- väkivallan uhrin on annettava anteeksi !

Jehovan todistajat

- N. 18 000 rekisteröityä jäsentä Suomessa
- Seksi kuuluu vain avioliittoon
- Seurustelu sallittua vain avioliittotarkoituksessa
- Pornografia kiellettyä kaikissa olosuhteissa
- Uskottomuus on haureutta ja syntiä
- Ehkäisy sallittua mutta ei abortoivana
- Abortti on murha, ei sallittua edes raiskauksen uhrille !
- Insesti on kiellettyä, homous on taipumus, teot syntiä
- Demoniuskomukset
- Rikkomuksista julkinen nuhtelu, eristäminen

Ortodoksit , 1,3 %

- Ehkäisy on sallittua mutta vain todellisilla munasolun hedelmöityksen estävillä menetelmillä: e-pillerit ja kondomi
- Hedelmöityshoidot sallittuja vain pariskunnan omilla soluilla
- Abortissa pätee ekonomiaperiaate: äidin henki vaarassa, raiskattu nainen
- Homous on taipumus, eri asia kuin teot

Islam (1)

- Suomessa yli 60 000
 - miesten ja naisten välillä oltava aina välimatka
 - naisten siveysvaatimukset: nainen aina vastuussa siitä
 - ei alastomuutta: navan ja polvien välinen alue on tabu
 - ei aborttoivaa ehkäisyä
 - abortti sallittu vain hengen pelastamiseksi

Islam (2)

- Homous ja lesbous kiellettyä, eroottinen kriminalisoitua, vrt. ns. sosiaalinen homoseksuaalisuus: kaulailu, poskisuudelmat
- Transvestismi kiellettyä
- Transseksuaalisuus kiellettyä
 - jos tehdään, sallittua vain sairauden parantamiseksi
- Seksuaalisuus on hyvin laaja käsite: kättely, katse, kosketus, tuoksu, sama huone jne...

Islam (3)

- Ehkäisynä sallittu keskeytetty yhdyntä, kondomi, pessaari, kierukka, e-pillerit, jälkiehkäisy
 - sterilisaatio sallittu vain naisen hengen pelastamiseksi
- Pakistanissa ehkäisy on täysin kiellettyä
(" koska innostaa naisia kiellettyihin suhteisiin")
- Abortti periaatteessa kielletty
- Masturbaatio harvoin sallittua: vain haureuden estämiseksi

Islam (4)

- Seksi ennen avioliittoa kiellettyä
- On kulttuureja, joissa miehellä saa olla 4 vaimoa
- Raiskaus on rikos, ankarampi rangaistus neitsyen raiskanneelle
 - mutta: oltava neljä todistajaa !
 - nainen voi joutua karkotetuksi yhteisöstään, jos tulee raskaaksi (= on häpäissyt suvun)
- Insesti ja pedofilia kiellettyä
- Anaaliseksi kiellettyä
- Ympärileikkaukset !
- Avioero: nainen saa, jos mies impotentti
 - mies saa helpommin: sanoo kolme kertaa: "otan eron"

Islam (5)

- **Paastosäännöt:** sarastuksesta auringon laskuun
 - paaston aikana ei mitään kehon aukkojen kautta kehoon
 - jos välttämätöntä, paasto korvataan myöhemmin
 - sairaat ja raskaana olevat ja imettävät vapautettuja paastosta

Islam (6)

- Puhtaussäännöt tärkeitä: peseytyminen ennen rukousta, seksin jälkeen jne. (märät hiukset !)
- Vessassa eri jalkineet
- Naisten ajeltava ihokarvat, myös häpykarvat
- Naisen oltava neitsyt avioituessaan
 - jos ei ole, este avioliitolle (korjausleikkaukset)
- Seksi kuuluu vain avioliittoon, vaimo ei voi kieltäytyä siitä, avioliitossa raikausta ei ole kriminalisoitu yhdessäkään islamilaisessa maassa
- Seksistä ei puhuta puolison kanssa, seksuaalikasvatusta ei anneta edes kouluissa

Islam (7)

- Synnytyksen jälkeen 40 pv ja kuukautisten aikana nainen on epäpuhdas
 - yhdyntä silloin kielletty
 - ei voi rukoilla, koskea Koraaniin, käydä moskeijassa eikä paastota
 - ruokaa saa laittaa (oikealla kädellä)
- Ns. maitosisaruus: tärkeää tietää, kuka on saanut ja keneltä äidinmaitoa !

Islam (8)

- Alastomuus on tabu
 - perheenjäsentenkin kesken (ymmärrysikä)
 - ei kuitenkaan puolisoitten välillä
- Seksilelut hyväksyttyjä, suorastaan suositeltavia leskeytyneille

Terveydenhuollon haasteet (1)

- Naispotilaalle ensisijaisesti naislääkäri
- Usein mies mukana tutkimustilanteessakin
 - usein vain mies ”tulkkina”
- Mies antaa luvan tutkimuksiin ja leikkauksiin
 - Somaliassa naiset ovat pomoja, erit. isoäidit
- Navan ja polvien välinen alue tabu
 - suojaksi esim. lakana

Haasteet (2)

- Älä aloita töksäyttäen suorasukaisesti
- Tärkeitä selittää ja perustella huolella
- Paastoajan lääkitykset:
 - ei esim. emätinpuikkoja, po - lääkityksiä jne.
- Vainajan saa pestä vain samaa sukupuolta oleva ja silloinkin sukupuolielimet peittäen
 - vain oman puolison ei tarvitse peitellä

Haasteet (3)

- Alastomuuden kohtaaminen !
 - maahanmuuttajatyöntekijälle voi olla este toimia terveydenhuollon ammateissa!
- Tyttöjen ympärileikkaaminen Suomessa kriminalisoitua
 - matkat omaan kulttuuriin mahdollisia
 - ympärileikattu synnyttäjänä

Poikien ympärileikkaus:

- Puhtaasti uskonnollinen riitti
- Juutalaiset ja muslimit
- Pikkuvauvalta poistetaan esinahka
- Tekijöinä maallikot tai lääkärit
- Puolestapuhujat vetoavat terveysetuihin: WHO
 - esim. HIV-tartuntoja vähemmän
- Tilanne ristiriitainen Suomessakin

Tyttöjen ympärileikkaus:

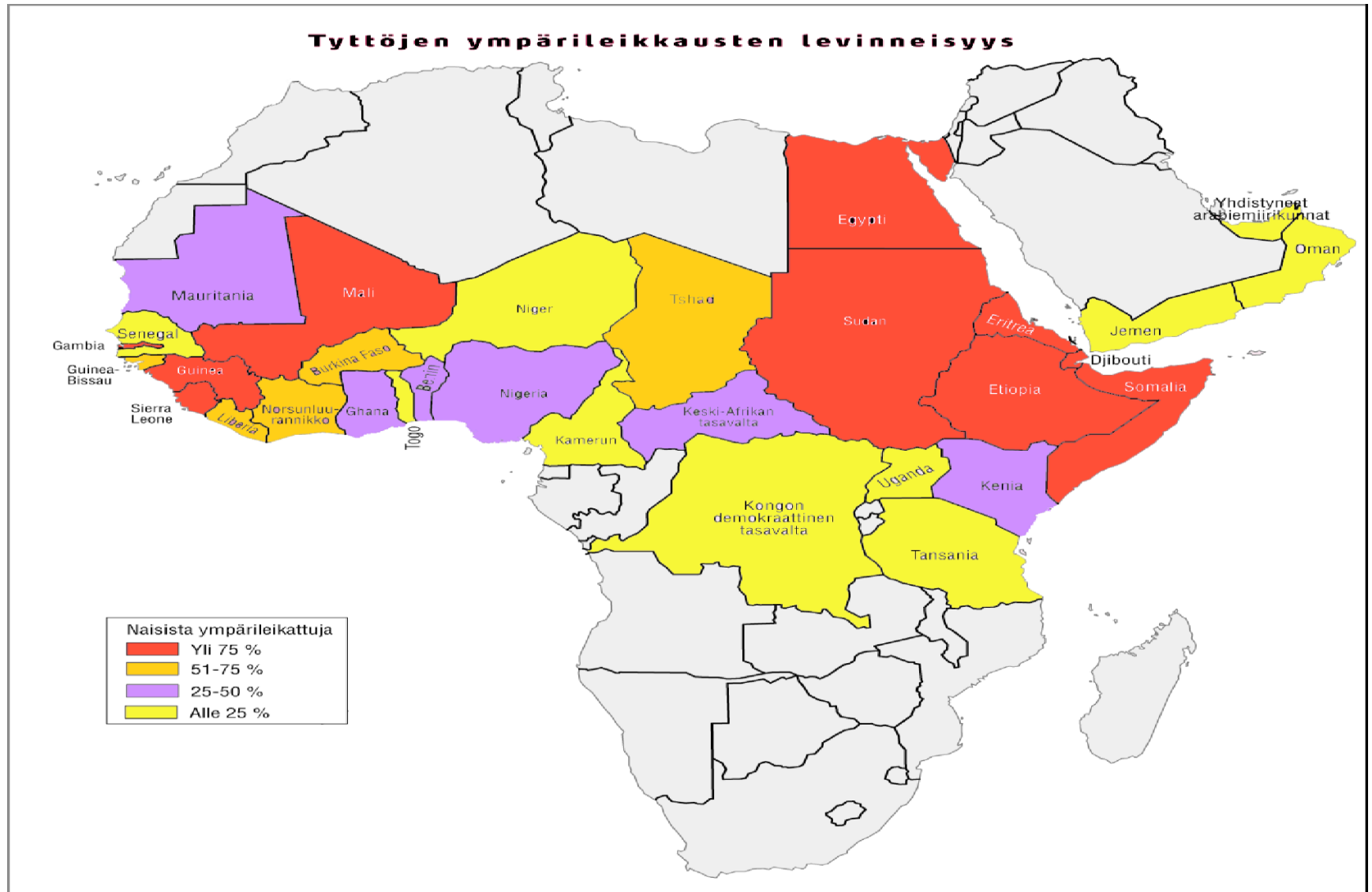
- ei perustu Koraaniin
 - ei esiinny kaikissa islamin maissa !
 - yhteisöllisyysriitti - >> aviokelpoisuus
 - eri kulttuureissa tehdään eri-ikäisille
 - vastasyntyneestä teini-ikään; 4 -14 kk
- Somaliassa
- joissain kulttuureissa vasta häiden jälkeen tai raskausaikana

Tyttöjen ympärileikkaus

Esitettyjä perusteita = uskomuksia:

- ”muuttuu lapsesta naiseksi”
- ”toimenpide kontrolloi naisen seksuaalisuutta”
- ”ulkoiset genitaalit rumat, poisto tekee naisesta esteettisesti miellyttävämmän”
- ”tekee tulevan synnytyksen aikuisena helpommaksi”
- ”leikkaamaton ei kelpaa puolisoiksi”

Ympärileikkausten levinneisyys

Ympärileikkaustyypit:

- I. Klitoriksen osittainen tai täydellinen poistaminen tai hupun poisto (Sunna)
- II. Klitoriksen ja pienten häpyhuulten osittainen tai täydellinen poisto (Eksissio)
- III. Ulkoisten sukuelinten poisto / typistys ja emättimen aukon peittäminen (Infibulaatio tai faraoinen ympärileikkaus) n. 15 %
- IV. Pistely, lävistäminen, viiltely, raaputus, polttaminen n. 5 %

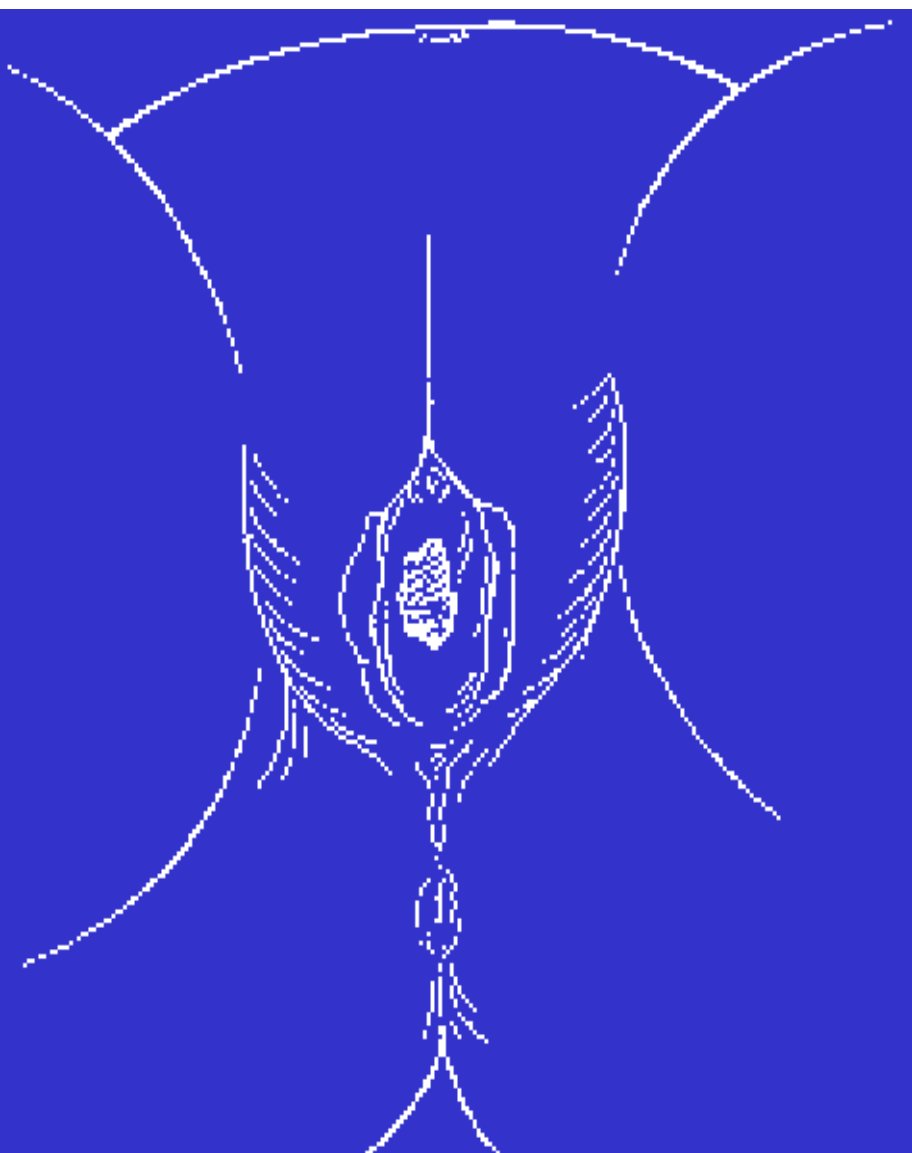
- **Normal**

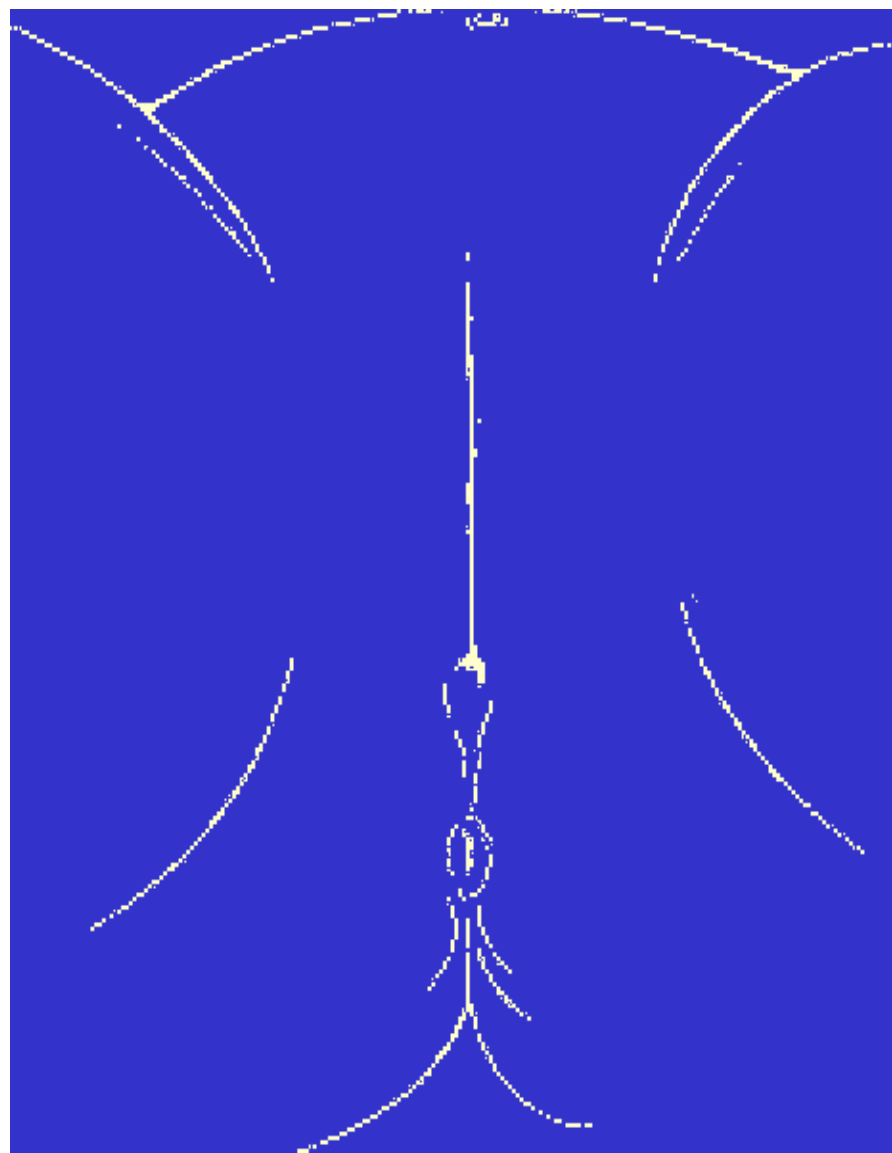
FGM I

FMG II

FMG III

Välittömät seuraukset:

- kipu ja psykologiset seuraamukset
- verenvuoto
- anemia
- verenpaineen lasku
- vuotoshokki
- kuolema
- tulehdukset
- haavainfektiot, haavan aukeaminen
- sepsis

Myöhäiskomplikaatiot:

- krooniset kivut
- kuukautiskivut
- yhdyntäkivut
- arpeutumet
- ulkosynnytinkystat
- märkäpesäkkeet
- neurinoomat
- kuukautisvuodon pakkaantuminen emättimeen
- avanteet rakkoon tai suoleen

- jäykkäkouristus
- virusinfektiot (HIV, B- ja C-hepatiitit)
- septinen shokki ja kuolema
- virtsaputken vaurioituminen
- virtsaamisvaikeudet
- virtsaumpi
- virtsainfektiot
- kudოსvauriot
- luunmurtumat

Vaikutukset hedelmällisyyteen ja seksuaalielämään:

Yleensä tyypin III aiheuttamia:

- yhdyntäkivut
- vaginaalinen yhdyntä voi olla mahdoton
- orgasmiongelmat
- hedelmättömyys

Synnytysongelmat:

- synnytyspelko
- vaikeus seurata synnytyksen kulkua ja sikiön vointia
- ponnistusvaiheen pitkittyminen
- repeämät
- verenvuoto
- tulehdukset
- alkeellisissa olosuhteissa jäykkäkouristus ja verenmyrkytys
- turhat keisarileikkaukset
- kroonisten infektioiden siirtyminen äidiltä lapselle

Raskaus ja synnytys:

- Malin & Gissler (2009) havaitsivat, että afrikkalaista alkuperää olevien naisten vastasyntyneet kuoli muita todennäköisemmin.
- Alipainoisena syntymisen riski oli merkittävästi muita suurempi Itä-Euroopasta, Lähi-idästä, Pohjois-Afrikasta ja Somaliasta kotoisin olevilla synnyttäjillä.
- Somaliasta ja muualta Saharan eteläpuoleisesta Afrikasta, Latinalaisesta Amerikasta ja Karibialta kotoisin oleville ensisynnyttäjille tehtiin myös muita yleisemmin keisarileikkauksia.
- Neuvolapalveluiden käyttö samaa tasoa kuin alkuperäisväestöllä

Suomen laki:

- Suomessa ei ole erillistä, tyttöjen ympärileikkauksen kieltävää lakia.
- Tyttöjen ympärileikkaus on kaikissa muodoissaan Suomen rikoslain mukaan kuitenkin rangaistava teko.
- Sama koskee myös reinfibulaatiota eli häpyhuulten uudelleen yhteen ompelemista

LASTENSUOJELUILMOITUS :

Lastensuojelulaki koskee kaikkia alle 18 - vuotiaita

- Lastensuojelulaki 40.§ mukaisesti
- **Velvollisuus** tehdä **aina** lastensuojeluilmoitus sekä jo epäilyssäkin tapauksessa ilmoitus poliisille (Finlex 2012)
- **Ilmoitusvelvollisuus menee aina salassapitovelvollisuuden edelle !**
- Ilmoitusvelvollisuus koskee sosiaali- ja terveydenhuollon, koulutoimen, poliisitoimen ja seurakunnan palveluksessa olevia työntekijöitä ja luottamusmiehiä

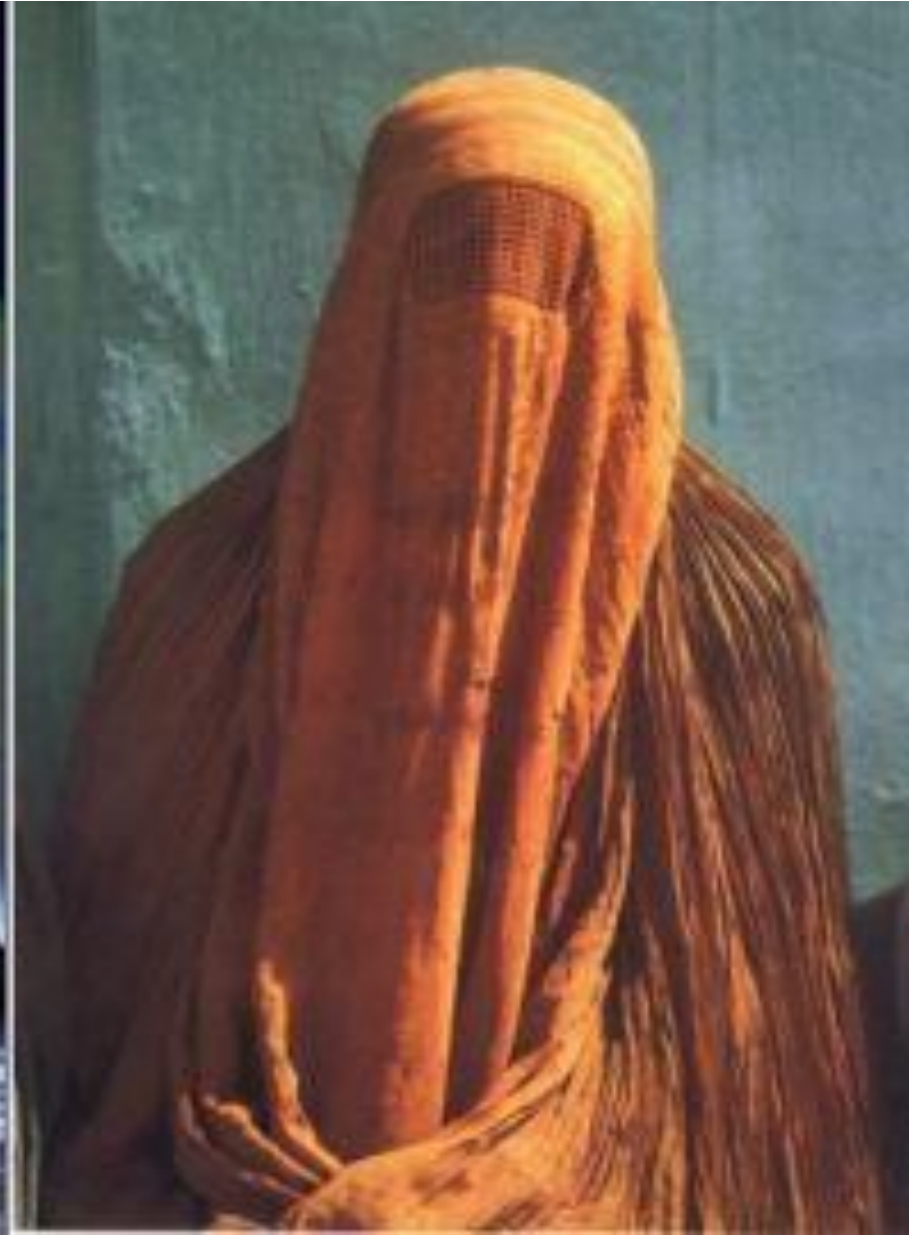
Eettiset ongelmat:

- Toiminpide kielletään vain maahanmuuttajalle
- Kantaväestön nuoret saavat lävistää klitoriksen
- Kantasuomalaiset saavat tehdä intiimikirurgisia toimenpiteitä (ns. design vagina)

Tulevaisuus:

- Muutos on mahdollinen valistuksen avulla
 - järjestöjen apu tärkeä
 - kokemusasiantuntijoiden rooli arvokas
 - lasten päiväkodit, neuvolat, kouluterveydenhuolto tärkeässä roolissa tiedon levittämisessä
- Hidas mutta toimiva tie

ROOLIEN VASTAKKAISUUTTA

KUNNIAVÄKIVALTA

Bibi Aisha, 1

"Silvottu
afgaaninain

Vuoden 2010 leh
The Times/ Jodi

Raiskatun pakistanaistytön isä ei suostu kunniamurhaan

Torstai 29.9.2011 klo 09.57

Kainat Soomro, 17, on noussut paikalliseksi julkkikseksi Pakistanissa, koska tytön isä on sallinut tyttärensä käydä oikeutta kunniamurhaa vastaan.

Viisi vuotta sitten Soomro oli juuri palanut koulusta kotiin, kun hän päätti vielä lähteä lähikauppaan ostamaan lelua veljentyttärelleen. Kävellessään tyttö kaapattiin äkisti tiukkaan otteeseen, ja hänen nenälleen painettiin nenäliina.

Neljä miestä joukkoraiskasi tainnutetun tytön Meharin kylässä.....

.....Se (kunniamurha) on perinne, mutta niin ei tapahdu, jos perheeni ei sitä salli. Isäni, veljeni ja äitini eivät anna niin tapahtua, Soomro sanoi.

Kunniamurhasta kieltäytyminen langetti koko perheen ylle kyläyhteisön vihat, minkä vuoksi he joutuivat muuttamaan pois kotikaupungistaan.....

Katolilaisuus (1)

- Suomessa n. 10 000
- Aviopuolisoilla oikeus tulla isäksi ja äidiksi vain toistensa kautta
 - hedelmöityshoitoihin suhtaudutaan kielteisesti: elämän alku ei perustu täydellisen antautumisen aktiin
- Abortti sallittua vain hoitona äidin hengen pelastamiseksi

Katolilaisuus (2)

- Pornografia kiellettyä
- Prostituutio kiellettyä, ostaja syyllisempi
- Raiskaus, insesti ja pedofilia kiellettyjä
- Homous ei liene itse valittua mutta siitä voi parantua tai eheytyä
- Transseksuaalisuus tabu, leikkaus ei muuta ihmisen sukupuolta, siksi kiellettyä

Juutalaisuus (1)

- Suomessa vain n. 1 400
- Säädökset 2000 v vanhoja, Mooseksen ajalta
- Seksi avioliitossa on velvollisuus mutta ei ilman tunteita ja intohimoa !
 - seksiä ei saa harjoittaa humalassa eikä eripurassa
 - ei jos vaimo pelkää miestään
 - ei kuukautisten aikana

Juutalaisuus (2)

- Suhtautuminen ehkäisyyn vaihtelee
- Kaikki väkivalta on kiellettyä
- Homoseksuaalisuuteen kielteinen suhtautuminen mutta syrjimin kiellettyä
- Vastustetaan avioliiton ulkopuolisia suhteita: lapsi on äpärä vain syntyessään naimisissa olevalle naiselle avioliiton ulkopuolisesta suhteesta

Hindulaisuus (1)

- Kastijärjestelmä
- Järjestetyt avioliitot, seurustelu ei ole hyväksyttyä
- Avioparienkaan julkiset hellyydenosoitukset eivät ole sallittuja
- Lapsettomuutta pidetään naisen syynä
- Miehen tuomaa sukupuolitautilia pidetään naisen syynä
- Abortti moraalisesti tuomittava

Hindulaisuus (2)

- Raiskauksen uhria pidetään syyllisenä
- Seksuaalivähemmistöistä ei puhuta, seksisuhteet kriminalisoitu
 - huom. sosiaalinen homous hyväksyttyä
- Nainen saastuu kuukautisista ja synnyttämisestä

Hindulaisuus (3)

- Kuukautisveri, sperma ja synnyttäminen tekevät naisen saastuneeksi mutta hän puhdistuu 3 kk:ssa, jotka viettää synnytyksen jälkeen äitinsä kodissa
= suojelee muita saastumasta
- ei saa osallistua pyhiinvaellukseen, rituaaleihin eikä vierailla temppeleissä
- ylemmissä kasteissa kiellettyä mennä myös keittiöön, tehdä tai tarjoilla ruokaa

Hindulaisuus (4)

- Uskomus, että naiset imevät spermassa itseensä miehen seksuaalisen energian,
 - > seksin vaikutus naiseen on pysyvämpi
 - > voi saada aikaan jopa uuden muodonmuutoksen = raskauden

Romanit (1):

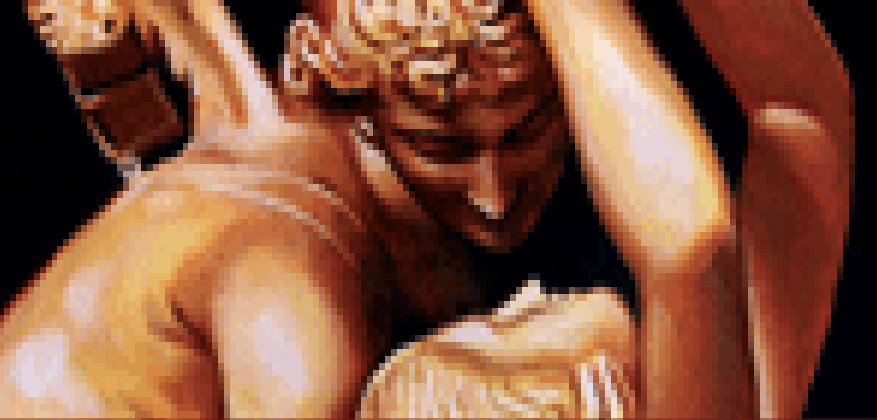
- N. 10 000 Suomessa, Ruotsissa lisäksi n. 4000 Suomen romanina
- **Häveliäisyysäännöt** tavallisia
- Seksuaalisuuteen liittyvistä asioista ei puhuta
 - seurustelevat nuoret karkasivat aiemmin
- Vanhempien ihmisten suuri kunnioitus!
- Paljon tietämättömyyttä

Romanit (2):

- Seksuaalisuus on hävettävää
- Raskauteen liittyy häveliäisyys ---> raskaus salataan mahdollisimman pitkälle
- Seksi raskauden aikana ei ole kiellettyä
- Synnytyssairaalassa vierailevat vain isä ja suvun nuoret romanit, lapsi näytetään vasta 2 kk iässä.
- Lapsivuoteen aikana äiti ei saa mennä keittiöön eikä valmistaa ruokaa
- Imettäminen koetaan häveliäänä, siksi ei imetetä ---> tiedon tarve suuri !

Niinpä...

- Tutustu kulttuureihin
- Ole avoin
- Osoita arvostuksesi
- KYSY ROHKEASTI mutta kunnioittavasti !
- Kun tiedät, ymmärrät (ei tarkoita hyväksymistä!)
-- > kommunikaatio paranee!

Seksuaalisuus eri kulttuureissa

Pekka Brusa
(toim.)

DUODECIM

TTO

Kulttuurit ja lääketiede

Antti Pakkanen
Matti Muttunen
(toim.)

DUODECIM

SEKSUAALINEN VÄKIVALTA MONIKULTTUUTISUUDEN NÄKÖKULMASTA

16.11.2015

Pirkko Brusila

Naistentautien ja synnytysten erikoislääkäri
Pari- ja seksuaaliterapeutti

Mikä on seksuaalista väkivaltaa ?

VÄKIVALTA:

- jollekin vahinkoa tuottava, jonkun oikeuksia tai etuja loukkaava, toisen vastustuksesta välittämätön pakko- tai voimakeinojen käyttö toisen vastustuksen murtamiseksi (Nykysuomen sanakirja)

SEKSUAALINEN HÄIRINTÄ JA AHDISTELU:

- seksuaalista käyttäytymistä, joka on ei toivottua, yksipuolista ja saattaa sisältää painostusta (Tilastokeskus)

SEKSUAALINEN VÄKIVALTA:

- teko, jossa uhriin käydään käsiksi tai häntä kosketellaan tavalla, joka tuntuu seksuaalisesti loukkaavalta (Tilastokeskus)

Seksuaalinen kaltoinkohtelu:

Toisen seksuaalioikeuksia loukkaavaa toimintaa:

- epämiellyttävää koskettamista ilman lupaa: kopelointia, hipelöintiä, lääppimistä
- nimittelyä (homottelua, huorittelua)
- ahdistavia ehdotteluja, kommentteja
- syrjintää tai kiusaamista seksuaalisuuden vuoksi
- raiskaus, seksuaalinen hyväksikäyttö

Seksuaalinen hyväksikäyttö:

Rikoslain 20.luvun (6. §:n) mukaan:

- sukupuoliyhteys tai sen yritys alle 16-vuotiaan kanssa
- alle 16-vuotiaan sellainen koskettaminen tai muu seksuaalinen teko, joka on omiaan vahingoittamaan hänen kehitystään
- alle 18-vuotiaan nuoren taivuttelemineen sukupuoliyhteyteen tai muuhun seksuaalitekoon, jos hän on koulussa tai muussa laitoksessa tekijän määräysvallan tai valvonnan alainen

Seksuaalirikokset:

Rikoslain 20. luvun mukaan jo yrityskin on rikos!

- raiskaus / törkeä raiskaus (rang. 2 -10 v)
- pakottaminen sukupuoliyhteyteen(max 3 v)
- pakottaminen seksuaaliseen tekoon (sakosta max 3v)
- seksuaalinen hyväksikäyttö (sakko- max 4 v),
- lapsen (< 18 v) seksuaalinen hyväksikäyttö (max 4 v) / törkeä (1-10 v)
- seksuaalipalveluiden ostaminen nuorelta (sakko- max 6 kk)
- paritus (sakko- max 3 v)
- seksuaalinen häirintä

Rikoslakeja

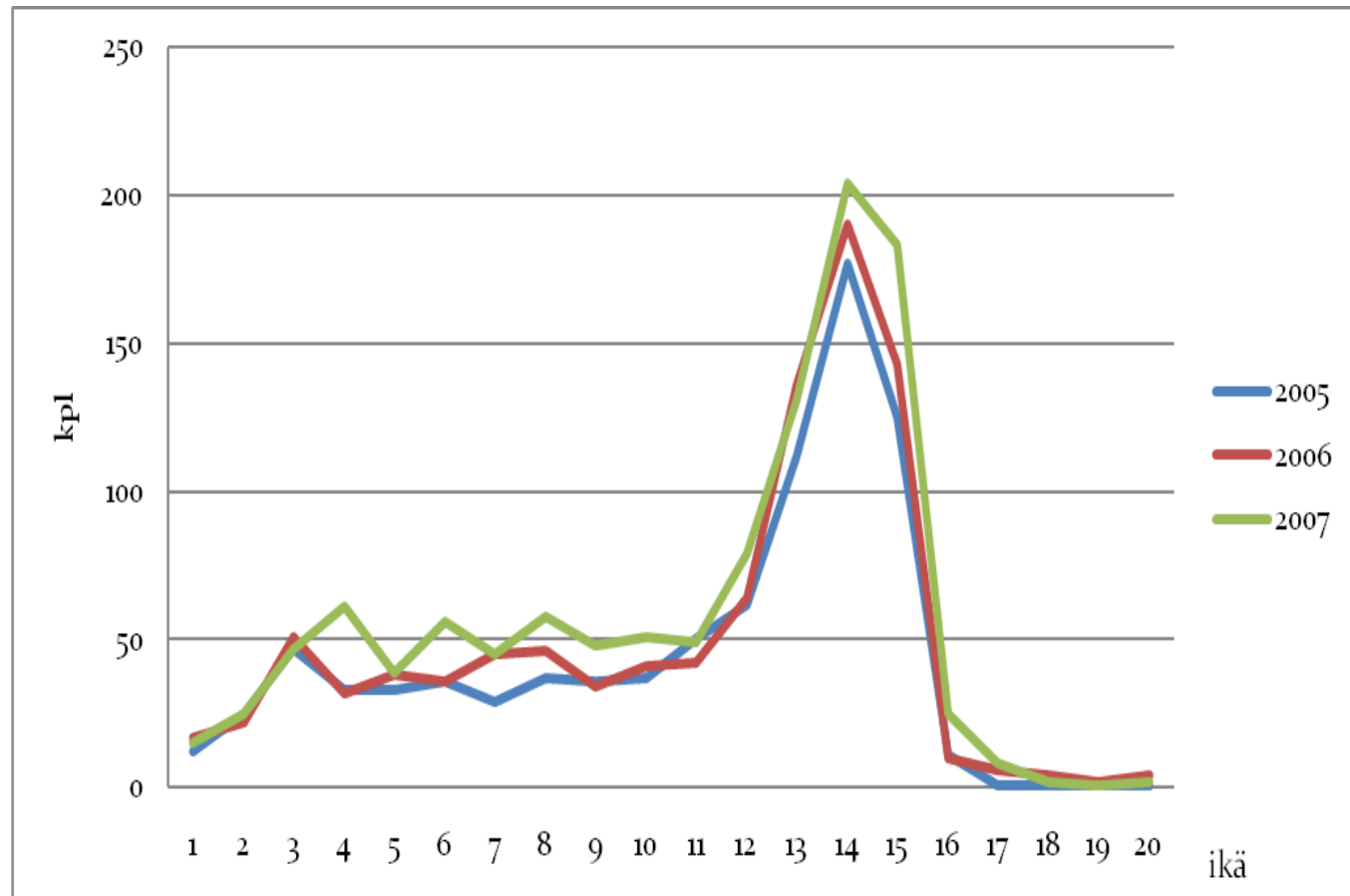
- R a i s k a u s a v i o l i i t o s s a r i k o k s e k s i
1 9 9 4 !
- L ä h i s u h d e v ä k i v a l t a y l e i s e n s y y t t ä j ä n a l a i s e k s i 1 9 9 5
- H y v ä k s i k ä y t ö n u h r i n t u o m i t s e m i n e n k u m o t t i i n 1 9 7 2

VÄKIVALLAN E L Ä M Y S:

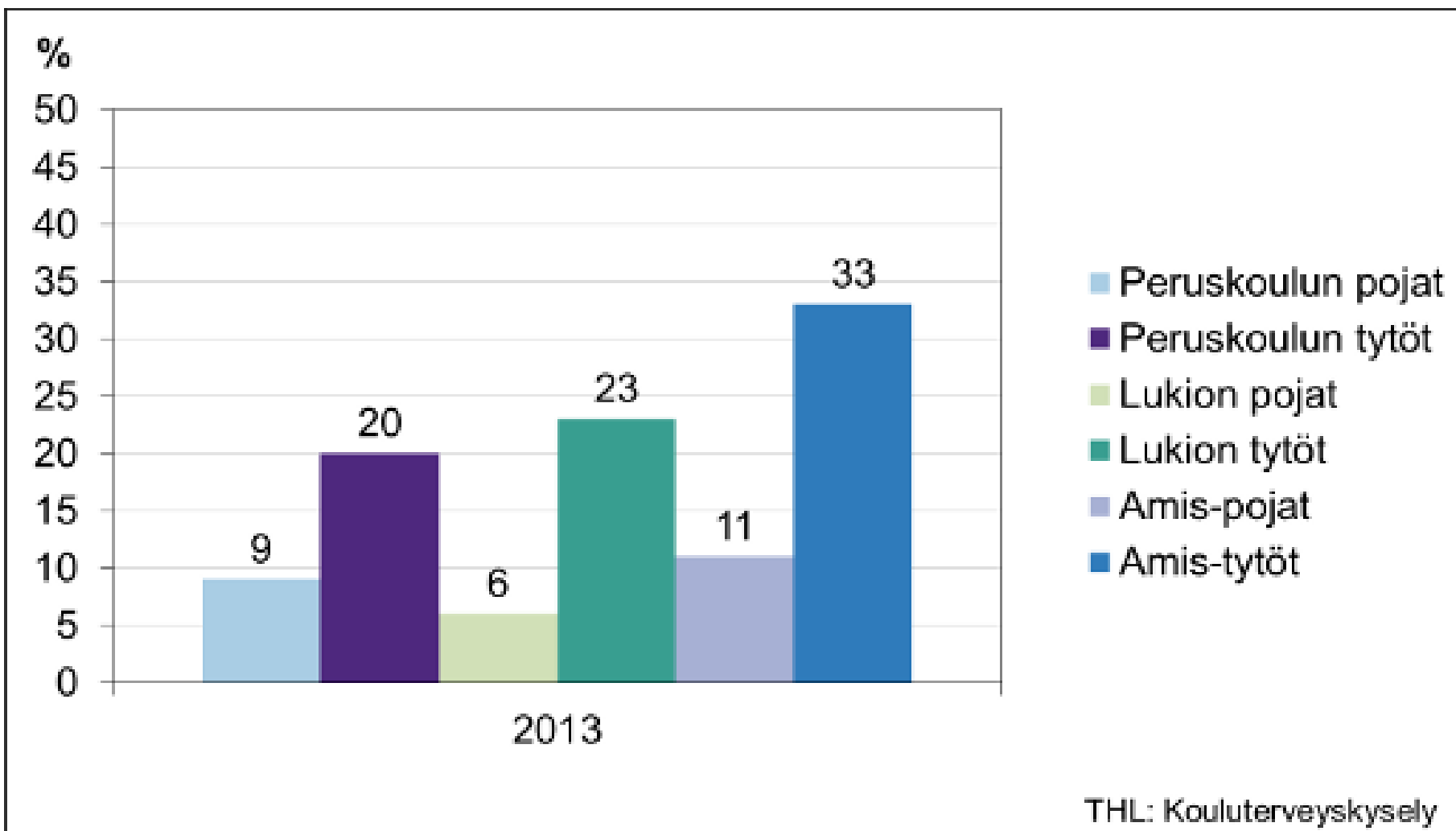
- KULTTUURIYMPÄRISTÖ
- USKONTO
- LAPSUUDEN KOTI
- KOULU
- ELÄMÄNKOKEMUKSET

TAULUKKO 5. Poliisille vuosina 2005–2007 tehtyt rikosilmoitukset asianomistajan iän mukaan

(H. Majamaa, henkilökohtainen tiedonanto 4.7.2008).

Kouluterveyskysely 2013: seksuaalista vastentahtoista koskettelua, seksiin pakottamista tai rahan tarjoamista seksistä

Seksuaalinen väkivalta ja uhkaava käyttäytyminen (kokenut 15 vuotta täytettyään)	<u>1997</u> N=4955	<u>2005</u> N=4464
Nykyisessä suhteessa	5,9 %	4,3 %
Entisessä suhteessa	18,7 %	17,3 %
Parisuhteen ulkopuolella	16,7 %	21,2 %
<i>Kokenut alle 15-vuotiaana</i>	<i>15,6 %</i>	<i>20,0 %</i>
M Piispa & Heiskanen -97, -05		

Seksuaaliseen kanssakäymiseen painostaminen, pakottaminen tai sen yritys viimeksi kuluneen vuoden aikana*

	N	%**
1. Yritetty pakottaa seksuaaliseen kanssakäymiseen		
parisuhteen ulkopuolella	16 000	0,9
nykyisessä parisuhteessa	7 000	0,6
entisessä parisuhteessa	2 200	0,3
2. Pakotettu seksuaaliseen kanssakäymiseen		
parisuhteen ulkopuolella	7 600	0,4
nykyisessä parisuhteessa	6 500	0,5
entisessä parisuhteessa	1 800	0,3
3. Pakotettu seksuaaliseen kanssakäymiseen, kun ei kyennyt puolustautumaan		
parisuhteen ulkopuolella	18 000	1
nykyisessä parisuhteessa	7 600	0,6
entisessä parisuhteessa	1 300	0,2
Lähde: Piispa ym. 2006, julkaisematon taulukko		
* Taulukon lukuja ei voi laskea yhteen, koska sama nainen on voinut kokea seksuaalista väkivaltaa useissa taulukoissa esitetyissä luokissa.		
** Prosentteja kaikista ko. ryhmään kuuluvista.		

POLIISILLE ILMOITETTUJA VÄKIVALTARIKOKSIA

Kaikkien raiskausrikosten määrä lajeittain koko maassa

Koko vuodet 2001 – 2009

Ilmoitettu Kpl	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
PAKOTTAMINEN SUKUPUOLIIHTEYTEEN	72	53	84	83	89	106	112	181	140
RAISKAUKSEN YRITYS	95	117	111	130	110	129	156	140	132
RAISKAUS	268	337	329	354	368	333	441	482	353
SUKUPUOLIIHTEYTEEN PAKOTTAMISEN YRITYS	8	8	13	3	11	3	10	5	9
TÖRKEÄ RAISKAUS	12	18	15	20	15	40	14	93	28
TÖRKEÄN RAISKAUKSEN YRITYS	0	3	1	0	1	2	3	4	1
VÄKISINMAKAAMINEN	4	14	18	8	2	2	4	4	4
VÄKISINMAKAAMISEN YRITYS	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Raiskaus, pakottaminen sukupuoliihteyteen	460	550	571	598	596	615	740	909	667

KULTTUURISIA ERITYISHAASTEITA:

- Häpeä- tai ns. kunniaväkivalta
 - pelko julkisesta häpeästä omassa yhteisössä
 - siveysvelvoite !
- Pakkoavioliitot
- Moniavioisuus
- Tyttöjen silpominen
- Ihmiskauppa, prostituutioon pakottaminen
- Erityisesti naisiin ja tyttöihin kohdistuva (seks.) väkivalta sodissa (sotarikokset), konflikteissa, pakolaisolosuhteissa
- Rasismi

Maahanmuuttajat seksuaalirikosten uhreina:

- Esim. muslimitytöillä ”esiliina” turvana
- Maahanmuuttajanaisten riski joutua raiskauksen uhriksi kaksinkertainen kantasuomalaisiin verrattuna:
 - afrikkalaisten riski seitsenkertainen
 - vietnamilaisten viisinkertainen

Maahanmuuttajien seks. rikollisuus

	V 2008		V 2009		V 2013		v 2014	
Raiskaukset	N	%	N	%	N	%	N	%
	100	15,6	141	27,5	129	16,1	121	11,7
Muut seks. rikokset	N	%	N	%	N	%	N	%
	122	7,4	205	15,6	169	10,2	180	11,7
					[53	6,6	48	6,7]
					- ei pysyvästi maassa asuvat			

Seksuaalirikollisuus kansallisuuksien mukaan:

- 2009 - 2011:
 - maahanmuuttajien rikollisuus 8-kertainen kantasuomalaisiin verrattuna
 - 1. polven maahanmuuttajista 28%
 - 2. polven – ”- ”- 1 %
 - mitä törkeämpi rikos, sitä useammin ulkomaalainen tekijä
- 2013: epäiltynä ulkom. 23 %;
- 2014: ”- ”- 22 %,

Kansallisuusjakauma 2014:

- Lähi- Itä ja Pohjois-Afrikka 17,67 %
- Afrikka 16,47 %
- Kaakkois-Aasia 7,56 %
- Viro ja Venäjä: 5,96 %
- Suomessa syntyneet, vieraskieliset 6,23 %

TRAUMAN SEURAAMUKSET:

R e a k t i o k e t j u:

- Akuutti traumaattinen stressireaktio
- Traumaperäinen stressihäiriö - PTSD
- Kompleksinen posttraumaattinen oireyhtymä
- Dissosiaatihäiriöt

Traumaattinen stressireaktio:

- Affektit, tunnereaktiot
- Käyttäytymisvaikutukset: ärtyneisyys, aggressiivisuus, välttämiskäyttäytyminen
- Suhtautuminen itseän ja ympäristöön:
 - epätodellisuuden kokemus
 - epäluuloisuus
- Psykosomaattiset reaktiot: jännittyneisyys
 - aistien herkistyminen: äänet, hajut, valo
 - unettomuus, painajaiset

Traumaperäinen stressihäiriö:

- **Uudelleen kokemis-oireet:** takauumat
 - muisti- ja mielikuvat, painajaiset
- **Välttämisoireilu:** vetäytymien sosiaalisista kontakteista, halu muuttaa pois
- **Vireystilaoireilu:-** keskittymisvaikeudet,
 - ylivireys ja valppaus, nukahtamisvaikeudet
 - muistihäiriöt

Kompleksinen posttraumaattinen oireyhtymä:

- Toistuvista, pitkään jatkuneista traumakokemuksista
- Ongelmat tunteiden säätelyssä, ihmissuhdevaikeudet
- Tajunnantilan muutokset: irrallisuus tapahtuneesta
- Muutokset minäkuvassa: täydellisen erilaisuuden kokemus, avuttomuus, syyllisyys, häpeä.
- Merkitysjärjestelmien muutos: toivottomuus, epätoivo
- ----- > **Dissosiaatiohäiriö:**

Dissosiaatiohäiriö:

- Rakenteellinen dissosiaatio:sivupersoonat
 - ”arkiminä”: ahkera, osaava, ystävällinen
 - ”yöminä”: yllätyksellinen:hysterinen, epälooginen, ”nukahtelija”
- Somatoforminen dissosiaatio:
 - fyysiset kivut, kipukohtaukset, vaeltavat kivut, tunnottomuus

Pitkän aikavälin vaikutuksia:

- Itsemääräämisoikeuden katoaminen
- Kokemus elämän hallinnan menetyksestä
- Itsekunnioituksen menetys
- Identiteetin menetys

-> Depressiota 11- kertaisesti muuhun väestöön verrattuna

-> Sosiaalisiin tilanteisiin liittyviä pelkotiloja 6-kertaisesti

(Raiskauskriisikeskus Tukinainen 1999)

- Depression esiintyminen jossakin elämänvaiheessa on 3-5 kertaa yleisempää niillä naisilla, jotka ovat kokeneet seksuaalista hyväksikäyttöä lapsena.

Pitkällä aikavälillä...

- Seksuaaliset ongelmat:
 - riski tulla uudelleen raiskatuksi (30 %) !
- Vaikeudet työelämässä
 - nuorilla kouluvaikeudet
 - > syrjäytyminen, päihderiippuvuus
- Somaattiset oireet:
 - sydänoireet,
 - päänsärky
 - muut säryt !!!!

Pitkällä aikavälillä...

- Krooniset kiputilat
 - naisilla esim. lantion pohjan krooniset kivut
- Pelot tutkimuksia ja hoitotoimenpiteitä kohtaan
 - synnytyspelko

Kuinka kohdata?

- Jos uhri kertoo, u s k o !
- Maahanmuuttajan voi olla erityisen vaikeaa / mahdotonta puhua seksuaalisesta väkivallasta !
- Kuuntele levollisesti
- P o i s t a s y y l l i s y y s !
- Älä vähättele
- Älä syyllistä
- Jos epäilet, KYSY
- Älä ota nokkiisi, jos et saa vastausta, saat sen mahdollisesti myöhemmin
- Anna toivoa toipumisesta !

Tutkiessa:

- Varaa **a i k a a**
- Naistulkki
- Häiriötön ympäristö
- Kerro mitä teet ja miksi, mitä siitä seuraa
- Etene tutkittavan ehdoilla
- Kunnioita alastomuutta, peitä
- Ole **mahdollisimman hellävarainen ! ! !**
- Anna tunnustusta selviämisestä
- Kerro normaaliudesta, korosta sitä

Käytännössä:

- Kysy suoria, avoimia kysymyksiä - kunnioittavasti!
- Puhu pelkistetysti, selitä
 - uhrin käsitys voi olla aivan muuta kuin omasi
- Tarkista onko asiat ymmärretty
- Muista, että omaisista puhuminen voi olla erikulttuuriselle erityisen vaikeaa

Valmistaudu:

- RAP- manuaaliin perehtyminen etukäteen
- Akuuttitilanteiden (mielikuva)- harjoittelu etukäteen
- Välineistö valmiina (SERI-pakkaus)
- Hoitopolku valmiina
- Tilanteiden purku ja jälkihoito
- Työn laadun arviointi
- Verkoston yhteiskouluttautuminen
- **Yhteistyö poliisin ja sosiaalitoimen kanssa !**

APUA SAA:

- TULKKI myös oikeuteen
- Oikeus maksuttomaan oikeusavustajaan, oikeus itse valita
- RIKU; Rikosuhripäivystys puh. 0203 16116

www.rikosuhripaivystys.fi

- **Raiskauskriisikeskus Tukinainen** puh: 0800 97899;
juristi: 0800 97895

www.tukinainen.fi

- **Naisten Linja**, puh 080002400

www.naistenlinja.com

- **Monika-naiset Liitto ry**; puh 09-6922304 (24 h)

www.monikanaiset.fi

www.vaestoliitto.fi/ monikulttuurisuus (palveluportaali)

http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=28707&name=DLFE-3487.pdf (Maahanmuuttajanaiset ja väkivalta 2005)

Maahanmuuttajan ongelmia:

- Kielitaidottomuus, lukutaidottomuus
- Puutteellinen tieto peruspalveluista ja lainsäädännöstä
- Luottamuspula viranomaisia kohtaan
 - koetut vääryydet, väkivalta ja kidutus
- Kulttuuri: **naisen aseman ongelmat**

Palveluja tarvitaan:

- Internetpalveluita kehitettävä.
- Infopisteitä perustettava lisää.
- Riittävä seksuaalikasvatus turvattava kouluissa.
- Joukkotarkastusten kutsuntakirjeet käännettävä.
- Terveystarkastuksiin sisällytettävä kysymys väkivallan ja seksuaalisen väkivallan kokemuksista.
- Monikulttuurisuuden opinnot lisättävä pakolliseksi oppiaineeksi.
- Pätevöittämiskoulutusta kehitettävä.
- Tutkimustietoa hankittava.

Materiaaleja tarvitaan:

- Kulttuurisensitiivisen, selkokiehisen ja muutoin selkeän ja havainnollisen kirjallisen ja muun oheismateriaalin tarve on ilmeinen
- Maahanmuuttajille kohdennettua materiaalia tarvitaan eri kielillä ja useista eri aiheista koskien seksuaali- ja lisääntymisterveyttä. Materiaaleja tarvitaan niin maahanmuuttajille kuin heitä hoitavalle ja ohjaavalle henkilökunnallekin.
- Materiaalin suunnittelu maahanmuuttajalähtöisesti, asianosaisten apua hyödyntäen.

Erillinen osaamiskeskus?

- Täydennyskoulutuksen, konsultaation, materiaalityönnön, kehittämistyön ja verkostoitumisen turvaamiseksi tarvitaan maahanmuuttajien seksuaali- ja lisääntymisterveyteen erikoistunut osaamiskeskus ?

Kirjallisuutta:

- Apter D, Kaimola K, Väisälä L(8 toim). **Seksuaalisuus.** Duodecim 2006
- *Malin Maili. Maahanmuuttajanaisten lisääntymisterveys vaatii erityishuomiota.* Suomen Lääkärilehti 2011:44; 3309-14
- www.vaestoliitto.fi/monikulttuurisuus
- www.monikanaiset.fi
- www.ihmisoikeusliitto.fi
- ym.